

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Nc/57/2013
Identifikačné číslo spisu:	1104144732
Dátum vydania rozhodnutia:	25.11.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Oľga Trnková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:1104144732.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa Doc. JUDr. Ing. V. E., CSc., bývajúceho v Bratislave, Červeňová 15, zastúpeného JUDr. Júliusom Jánošíkom, advokát v Bratislave, Klincova 35, proti odporkyni Petit Press, a.s., so sídlom v Bratislave, Lazaretská 12, zastúpenej Advokátskou kanceláriou Dedák & Partners, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Mlynské Nivy 45, o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 15 C 231/2012, o návrhu na vylúčenie sudcu Krajského súdu v Bratislave z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 5 Co 646/2012, takto

rozhodol:

Predseda senátu Krajského súdu v Bratislave JUDr. Milan Chalupka **n i e j e v y l ú č e n ý** z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 5 Co 646/2012 (vec vedená na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 15 C 231/2012).

Odôvodnenie

V konaní vedenom na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 5 Co 646/2012 odporkyňa vzniesla námietku zaujatosti voči sudcovi - predsedovi senátu - Krajského súdu v Bratislave JUDr. Milanovi Chalupkovi a navrhla, aby bol vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci. Námietku zaujatosti odôvodnila skutočnosťou, že v danom konaní (označenom ako konanie I), ako aj v konaní pôvodne vedenom na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 8 C 440/200 (označenom ako konanie II), sa navrhovateľ domáhal ochrany osobnosti na základe totožného skutkového základu, a to článku, o ktorom tvrdí, že obsahuje nepravdivé skutkové tvrdenia, ktoré zasiahli do jeho osobnostných práv. Na strane odporcu v konaní II, v ktorom bol zákonným sudcom JUDr. Milan Chalupka, stojí F. E. (autor článku) a v konaní I, ktoré bolo pridelené senátu, ktorého predsedom je JUDr. Milan Chalupka, vydavateľ denníka Q, kde bol článok uverejnený. Z toho sa dá uzavrieť, že konania I a II sú značne podobné a nesporne veľmi úzko súvisiace, nakoľko predmetom oboch konaní je preskúmanie totožného článku a pravdivosti jednotlivých tvrdení v ňom obsiahnutých. Podľa názoru odporkyne konanie II nie je „inou vecou“ v zmysle § 14 ods. 3 O.s.p. voči (predmetnému) konaniu I, ale naopak konania vykazujú skôr niektoré predpoklady pre spojenie vecí v zmysle § 112 ods. 1 O.s.p. Preto sa domnieva, že je treba prihliadnuť na postavenie a predchádzajúcu funkciu JUDr. Milana Chalupku v oboch konaniach. Je nutné zohľadniť, že v konaní II vykonával dokazovanie a zoznámil sa tak so skutkovým stavom

prejednávanej veci (získal poznatky (mimo) dokazovania v rámci predmetného konania (respektíve pred ním). Existuje teda dôvodné podozrenie, že k rozhodovaniu pristupuje značne ovplyvnený, v horšom prípade s už vytvoreným právnym názorom, čo je v demokratickom právnom prostredí právneho štátu nemysliteľné. Poukázal pritom na citované rozhodnutia (najmä uznesenia NS SR). Zdôraznil, že JUDr. Milana Chalupku namieta nie pre jeho predchádzajúcu rozhodovaciu činnosť, ale pre uvedenú obavu z jeho predchádzajúceho ovplyvňovania dojmami získanými v konaní II. JUDr. Milan Chalupka rozhodoval konanie II ako samosudca vo veci samej a práve tak meritórne má rozhodnúť senát krajského súdu v danej veci, ktorého je predsedom. Teda v prenesenom slova zmysle ide o vzťah prvej a druhej inštancie.

Sudca - predseda senátu Krajského súdu v Bratislave JUDr. Milan Chalupka sa k námietke zaujatosti vyjadril tak, že je pravdou, že bol konajúcim sudcom vo veci sp. zn. 8 C 440/2005 vedenej na Okresnom súde Bratislava V a v tomto konaní ako aj v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava I a v súčasnosti pod sp. zn. 5 Co 646/2012 na Krajskom súde Bratislava, sa navrhovateľ domáha ochrany osobnosti pred zásahom do svojich osobnostných práv uverejneným článkom. Konania sú značne podobné a úzko súvisiace. V konaní na Okresnom súde Bratislava V sa oboznámil so skutkovým stavom tejto veci a tak sa zoznámil so skutočnosťami, ktoré neboli predmetom dokazovania vo veci predmetnej. Aj napriek tomu sa vo vzťahu k veci, ani k účastníkom konania vnútorne necíti byť zaujatý, aj keď uznáva, že pri posudzovaní objektívnej nestrannosti vo vzťahu k predmetnej veci by mohla, vzhľadom na uvedené, vzniknúť pochybnosť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súde v Bratislave (§ 16 ods. 1 O.s.p.) posudzoval opodstatnenosť vznesenej námietky zaujatosti z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci. Vychádzal pritom z ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p., podľa ktorého sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k neustrannému prejednávaniu veci, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočností, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu a to: 1/ k veci (o taký vzťah ide napríklad vtedy, keď sudca má osobný záujem na určitom výsledku konania), 2/ k účastníkom konania (o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného alebo osobného vzťahu), 3/ k zástupcom účastníkov (pozri vyššie 2/). Citované zákonné ustanovenie predpokladá taký vzťah vlastného záujmu sudcu na prejednávanej veci alebo taký jeho osobný vzťah k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom, ktorý by pri všetkej možnej snahe o správnosť rozhodnutia ovplyvnil jeho objektívny pohľad na vec a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O.s.p.) alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 15 O.s.p.). Obsahom práva na prejednanie veci pred neustranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie veci neustranným súdom je len povinnosť súdu prejsť každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03). Vzhľadom na to, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 14 ods. 1 O.s.p. predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky) treba trvať na tom, že sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania pridelennej veci skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo. Pri posudzovaní týchto dôvodov (ich analýze) v konkrétnej situácii je nutné prihliadať aj na rozsiahlu a inštruktívnu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“).

ESLP pri riešení otázky neustrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu treba brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty neustrannosti rozlíšil aj

pri svojom rozhodovaní (pozri napr. Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra EŠLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napr. Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnej skutočnosti, so zreteľom na ktorú môžu vznikáť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania nezaujatosti (porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná - „Justice must not only be done, it must also be seen to be done“). Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký ak objektívne javiť (pozri Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania, resp. k ich právnym zástupcom. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (iného senátu najvyššieho súdu), teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybností na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného. Preto závažnosť, ktorá by založila pochybnosť o nezaujatosti zákonného sudcu (znamenala dôvod pre jeho vylúčenie z prejednávania rozhodovania veci), môže aj pri zohľadnení tzv. teórie zdania uplatňovanej v judikatúre EŠLP nastať iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k danej veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom stanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať nezávisle a nestranne (I. ÚS 332/08).

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľné skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietať zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce, určujúce je to, či sa môže táto obava považovať za objektívne oprávnenú.

Z uvedenej judikatúry EŠLP a ústavného súdu možno vyvodiť, že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďovať prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, či sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom disponuje.

Sudca je predstaviteľom súdnej moci. Pri výkone svojej funkcie je nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy je povinný vykladať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia (čl. 144 Ústavy Slovenskej republiky, § 2 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Obsah tohto práva a povinnosti je základným pilierom výkonu funkcie sudcu, keď výnimky môžu vyplývať len z naplnenia zákonných predpokladov, ktoré neboli v danej veci naplnené.

Odporkyňa existenciu pochybností o nezaujatosti a nestrannosti sudcu - predsedu senátu JUDr. Milana Chalupku, ktoré sú dôvodom pre jeho vylúčenie z prejednávania a rozhodovania danej veci, vyvodzovala zo skutočnosti, že v konaní II sa ako zákonný sudca okresného súdu (prvej inštancie) zoznámil s totožným skutkovým stavom - článkom obsahujúcim podľa navrhovateľa nepravdivé tvrdenia, mimo dokazovania v prejednávanej veci, pridelenej do senátu, ktorého je predsedom.

Je nepochybné, že predmetom konaní I a II je ochrana osobnosti, ktorej sa navrhovateľ domáha na základe toho istého skutkového základu t.j. totožného článku obsahujúceho nepravdivé údaje, v konaní I voči vydavateľovi denníka, kde bol článok uverejnený a v konaní II proti autorovi článku.

Z obsahu spisu Okresného súdu Bratislava V vedeného pod sp. zn. 8 C 440/2005 vyplýva, že v (tomto) konaní II bol JUDr. Milan Chalupka zákonným sudcom, vo veci samej rozhodovala už (iná) sudkyňa tohto súdu - JUDr. Jana Weisssová Bakičová - rozsudkom z 2. júla 2008 (č.l. 291), krajský súd rozhodol rozsudkom z 8. septembra 2009 (č.l. 436), ktorý Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodnutím z 24. augusta 2011 sp. zn. 4 Cdo 163/2010 zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Z obsahu spisu v danej veci (konanie I) vyplýva, že je vedená na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 15 C 428/2004, ktorý vo veci samej rozhodol rozsudkom z 15. januára 2009 (č.l. 234), krajský súd vo veci rozhodol rozsudkom z 29. marca 2011 v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Juraja Považana a členov senátu JUDr. Eleny Ďuranovej a JUDr. Milana Chalupku, ktorý Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodnutím z 20. septembra 2012 sp. zn. 4 Cdo 175/2011 (č.l. 358) zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

Z uvedených skutočností však podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky nemožno vyvodit' taký relevantný vzťah sudcu - predsedu senátu JUDr. Milana Chalupku k predmetnej veci, predpokladaný ustanovením § 14 ods. 1 O.s.p., ktorý by odôvodňoval jeho vylúčenie z prejednávania a rozhodovania danej veci. Nejde totiž o prípad, keď tento sudca získal informácie o veci tzv. neprocesným spôsobom, t.j. inak ako dokazovaním, ani o prípad upravený ustanovením § 14 ods. 2 O.s.p., podľa ktorého na súde vyššieho stupňa sú vylúčení i sudcovia, ktorí rozhodovali vec na súde nižšieho stupňa, a naopak JUDr. Milan Chalupka v predmetnej veci síce už rozhodoval, ale ako člen senátu - zákonný sudca - odvolacieho (krajského) súdu.

Preto dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že v prípade sudcu - predsedu senátu Krajského súdu v Bratislave JUDr. Milana Chalupku nemožno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti, relevantné z hľadiska § 14 ods. 1 O.s.p. Podľa názoru Najvyššieho súdu neexistuje žiadny dôvod, ktorý by objektívne zakladal pochybnosti o jeho nezaujatosti, nemožno pochybovať o tom, že by voči účastníkom konania nepostupoval nezaujato, neutrálne, že by vec objektívne - podľa svojho vedomia a svedomia - neposúdil so zreteľom na všetky okolnosti významné pre rozhodnutie.

Keďže sudca JUDr. Milan Chalupka vo svojom vyjadrení nepotvrdil existenciu právne relevantného vzťahu vylučujúceho ho z prejednávania a rozhodovania veci a ani z obsahu spisu nevyplývajú skutočnosti, ktoré by spochybňovali jeho nezaujatosť, rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky tak, ako vyplýva z výroku tohto uznesenia.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.